

การให้ข้อเสนอแนะและคำติชมกับเด็ก ๆ

การให้ข้อเสนอแนะและคำติชมกับเด็ก ๆ อาจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างอ่อนไหว! เมื่อเรามองเห็นสิ่งที่เด็ก ๆ ควรปรับปรุงและพัฒนา แล้วเราต้องการที่จะสื่อสารให้พวกเขาได้รับทราบโดยไม่ให้เสียความรู้สึก หมดกำลังใจ ต้องเสียหน้าตา หรือมีปฏิกิริยาต่อต้าน แล้ววิธีการสื่อสารเพื่อให้ข้อเสนอแนะ คำติชมกับเด็ก ๆ ที่ดีที่สุดต้องทำอย่างไร เรามาดูเคล็ดลับไปพร้อม ๆ กันเลยครับ

ประการแรกเลยคือ เราต้องลองทดสอบถามตัวเองก่อนว่า เมื่อมีคนรู้จักหรือบุคคลอื่นมาติชม วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวเรา ในขณะที่ในใจเรานั้นรู้สึกยอมรับด้วยว่าสิ่งที่ผู้พูด ๆ นั้นมันถูกต้อง เป็นความจริงและพูดออกมาด้วยเจตนาและความปรารถนาที่ดี เราจะรู้สึกอย่างไร ยอมรับมันได้ยากหรือง่าย มากหรือน้อยแค่ไหน ดังสุภาษิตโบราณที่ว่า “ถ้ามันเป็นความจริง แล้วทำไมจะต้องอารมณ์เสีย ถ้ามันเป็นความเท็จ แล้วทำไมจะต้องอารมณ์เสีย” เราจะเห็นได้ว่าคำสุภาษิตนี้ช่างมีความหมายและควรค่าแก่การจดจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้ว มันกลับเป็นเรื่องที่ยากเหลือเกินที่จะนำมาปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันของเรา เพราะฉะนั้น หากปฏิกิริยาที่เรามีต่อคำติชมวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น คือ การเกิดความรู้สึกไม่พอใจ โกรธหรือขุ่นเคือง เราก็ต้องเข้าใจความรู้สึกของเด็ก ๆ ด้วยเช่นกัน เมื่อพวกเขาต้องรับฟังคำติชมจากผู้ใหญ่

หากการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะและติชม ไม่ได้มาจากความซื่อตรง ยุติธรรมและจริงใจ เด็ก ๆ จะไม่รู้ว่าจะแล้วควรหันหน้าพวกเขาควรทำตัวอย่างไร ดังนั้นเราจะสร้างหลักการวิจารณ์ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ๆ ได้อย่างไร เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและการกระตุ้นแทนที่จะทำให้พวกเขาารู้สึกห่อเหี่ยว

ดังคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีที่แล้ว ที่ยังคงเป็นเรื่องจริงและถูกต้องเสมอมาจนถึงปัจจุบัน ท่านทรงสอนพวกเราไว้ว่า เมื่อเรากำลังวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น เราต้องจดจำหลัก ๕ ประการ อันประกอบไปด้วย

๑. ต้องเป็นความจริง และตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
๒. ควรสื่อสารอย่างสุภาพ อ่อนน้อมและนุ่มนวล ประกอบกับความมีเมตตา
๓. ควรพูดในเวลาและสถานที่ ที่ถูกต้องและเหมาะสม
๔. ควรเกิดประโยชน์ต่อผู้ถูกวิจารณ์ บุคคลอื่นหรือสถานการณ์
๕. ควรอยู่บนพื้นฐานของความปรารถนาดีและเอื้อต่อความสามัคคี

ดังนั้น การที่เราจะพูดกับลูกเรื่องที่เขาทำผิดในการแก้ไขปัญหาวិชาคณิตศาสตร์ ในขณะที่เขากำลังจะเข้านอน ก็คงจะไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่ ในทำนองเดียวกัน บางครั้งเราก็ไม่จำเป็นที่จะต้องชี้ให้เด็ก ๆ เห็นถึงข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เป็นจุดเล็กๆ น้อยๆ ในการเขียนเรียงความที่ถูกออกแบบมาเพื่อฝึก

ทักษะด้านการเล่าเรื่องราว จากประสบการณ์และเหตุการณ์จริง หากการวิจารณ์หรือการชี้แนะของเรานั้นจะส่งผลให้เด็กรู้สึกเบื่อ ท้อและไม่อยากทำอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กที่มีความสุขในการทำงานชิ้นนั้นๆ และมีความภาคภูมิใจในผลงานของเขา

เมื่อเร็วๆ นี้ คุณครูของเราได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง การประเมินนักเรียน คุณครูได้หารือกันถึงวิธีการให้ข้อเสนอแนะและคำติชมกับนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งหลักการให้ข้อเสนอแนะและคำติชมกับนักเรียนต่อไปนี้มีที่มาจาก ดร. ไฮดี้ แกรนท์ ฮอลฟอร์ดสัน นักเขียนและผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแรงจูงใจที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ผู้ปกครองสามารถนำหลักการต่อไปนี้เป็นไปประยุกต์ใช้กับเด็กๆ เมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่องของการบ้านหรือการให้คำแนะนำในเรื่องอื่นๆ

ประการแรก ควรพูดตามความเป็นจริง ถึงแม้จะไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนักที่เราจะบอกเด็กๆ ว่าพวกเขาทำผิดพลาดเพราะรู้ว่าในบางครั้งเด็กๆ อาจรู้สึกกังวล แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ควรปกป้องเด็กมากเกินไป จนทำให้พวกเขาพลาดโอกาสในการเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง เด็กๆ จำเป็นที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อข้อผิดพลาดที่พวกเขาได้ทำ การที่เราเพิกเฉย ปล่อยข้อผิดพลาดให้ผ่านเลยไปด้วยเหตุผลที่ว่าเราไม่อยากจะเข้มงวดกับลูกมากเกินไป หรือการที่เราพูดกับลูกว่า “ลูกทำดีที่สุดแล้วนะ” ทั้งๆ ที่เราทราบดีว่าเขาไม่ได้มีความพยายามเพียงพอ นั้นจะส่งผลให้เด็กๆ ขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองเพราะเราคือผู้ที่ส่งสารนั้นให้กับพวกเขา

ประการที่สอง ชัดเจน แทนที่เราจะให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะกับเด็กแบบกว้างๆ เราควรมุ่งเน้นไปที่ประเด็นสำคัญ การแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มากเกินไป ไม่ตรงจุดจะทำให้เด็กๆ ไม่ทราบว่าพวกเขาควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องใดแน่ หากเขายังไม่มีประสบการณ์และความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญว่าเรื่องใดที่เขาควรทำก่อนและเรื่องใดเขาควรทำทีหลัง เราควรมองข้ามข้อผิดพลาดเล็กๆ เพื่อให้พวกเขาจัดการกับเรื่องที่เป็นประเด็นหลักก่อน ผู้ปกครองต้องถามตัวเองว่า ทักษะที่สำคัญที่สุดมีอะไรบ้างที่ผู้ปกครองจะปลูกฝังให้กับลูก ลูกของเรามีทักษะใดบ้างที่ได้อยู่แล้วและมีทักษะใดบ้างที่ยังคงต้องพัฒนาและปรับปรุง

ประการที่สาม ปฏิบัติได้จริง ผู้ปกครองต้องแน่ใจว่าข้อเสนอแนะและคำแนะนำนั้น เด็กๆ จะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเป็นรูปธรรม เห็นภาพได้ชัดเจนถึงสิ่งๆ ที่พวกเขาสามารถทำให้แตกต่างและดีขึ้นได้ในครั้งหน้า ซึ่งจะดีกว่าการบอกพวกเขาให้เห็นแต่ข้อผิดพลาดในด้านเดียว เน้นให้เด็กเห็นแง่มุมของการกระทำและวิธีการต่างๆ ที่พวกเขาก็สามารถทำได้ ควบคุมและเปลี่ยนแปลงมันได้ด้วยตนเอง เช่น เรื่องของเวลาและความพยายาม วิธีการเรียน มันสำคัญมากที่ผู้ปกครองต้องทำให้เด็กๆ เกิดความรู้สึกว่า พวกเขาสามารถไปถึงเป้าหมายได้ไม่ไกลเกินเอื้อม

ประการที่สี่ ทันการณ์ การชี้แนะให้คำแนะนำกับเด็กๆ ควรทำทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น หากปล่อยให้เวลาผ่านไปนานจนเกินไป จะเป็นการยากสำหรับเด็กๆ ในการเรียนรู้และจดจำ

ประการสุดท้าย เน้นที่การกระทำ ไม่ใช่ตัวของเด็กหรือความสามารถของเขา เช่น แทนที่จะพูดกับลูกว่า “ลูกอธิบายเรื่องอุณหภูมิกับฤดูกาลไม่ชัดเจนเลยครับ” ควรพูดว่า “พ่อยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องอุณหภูมิกับฤดูกาลเลยครับ” เราจะเห็นว่าในประโยคหลัง คุณพ่อเลือกที่จะเน้นการอธิบายเนื้อหามากกว่าที่จะพูดตัดสินความสามารถของลูก เราต้องไม่ลืมที่จะแสดงความชื่นชมในผลงานและการกระทำ บวกกับทักษะในด้านต่างๆ ทุกครั้ง เช่น การวางแผนงาน การคิดอย่างละเอียดรอบคอบ ทักษะคิดและความคิดสร้างสรรค์ ความตั้งใจ ความอดทนและความพยายาม เป็นต้น การชมเชยในลักษณะดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองเมื่อพวกเขาเติบโตขึ้นต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพราะเด็กๆ จะยังคงจำได้ว่าพวกเขาเคยผ่านประสบการณ์เหล่านั้นและเคยประสบความสำเร็จมาแล้ว และพวกเขาจะสามารถนำประสบการณ์และทักษะเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิต เช่น เด็กที่จำได้ว่าเขาเคยได้รับคำชมว่า “หนูวางแผนการทำโครงการได้ละเอียดรอบคอบมากเลยจ้ะ” จะรู้สึกมีแรงจูงใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายมากกว่าการได้รับคำชมว่า “หนูเขียนเก่งมากจ้ะ”

สุดท้ายนี้ อย่าลืมเคล็ดลับที่สองขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่า “อยู่ในความสงบ” เมื่อเราต้องให้ข้อเสนอแนะหรือคำติชมกับลูกๆ เราต้องทำให้พวกเขา รู้สึกได้ว่าข้อเสนอแนะและคำติชมของเรานั้นมาจากความเมตตา ไม่ได้มาจากความกระวนกระวายใจและความไม่พอใจ